

Dat menig instituut zijn vertrouwensvotum verspeeld heeft, is geen nieuws meer. De uitholling van het maatschappelijk vertrouwen in de instituties is een langshepend en zorgelijk proces. Wat voor menig bestuurder wellicht wel nieuw is, is dat een van de oorzaken van dat tanende vertrouwen de wijze van communiceren is. Sinds de communicatie-wetenschap zich met de (systeem)taal van de instituties is gaan bemoeien – zo'n kleine twintig jaar geleden – is het vertrouwensvotum in een neerwaartse spiraal terechtgekomen. Menig bestuurder heeft zich door de communicatiewetenschap en -professionals laten verleiden om met oneliners, slogans en ingestudeerde kernboodschappen te communiceren. Met een desastreuze uitkomst.

Ergens diep van binnen weten de meeste bestuurders dat ook wel. We zien een voorzichtige kentering. Het inzicht groeit ook bij bestuurders dat de taal van oneliners en kernboodschappen niet werkt. Zij herkennen het grote ongemak bij collega's als zij voor een camera staan. Niet zichzelf, ongemakkelijk en een tikje nerveus met in veel gevallen ingestudeerde tekstjes, oneliners en de altijd maar weer de (ontoegankelijke) taal van kernboodschappen. Ze zijn de gevangenen van hun communicatieadviseurs geworden. Of het communiceert met het grote publiek? U heeft terecht grote twijfels. Maar wat vraagt deze veranderende (crisis)tijden dan wel aan communicatie die wel de verbinding met de samenleving tot stand brengt? Welke nieuwe taal is daarvoor nodig? Een taal en communicatie die wel een bijdrage levert aan het herstel van vertrouwen en geloofwaardigheid.

Op de 'markt' zijn dit soort 'herstel-trainingen' nagenoeg niet voor handen. Gelukkig kunnen wij u wel een helpende hand reiken. Deze training, die zeer hoog wordt gewaardeerd door de deelnemers en zich onderscheidt van alle andere mediatrainingen, is zo'n 'hersteltraining' met de zeer toepasselijke titel: *'uit het systeem leren communiceren'*. SVDC organiseert jaarlijks, in samenwerking met Hans Siepel, die samen met Frank Regtvoort de grondleggers is van het moderne crisiscommunicatie-beleid, en Emanuel Rutten, deze (eendaagse) mediatraining. Uitgangspunt van deze training is u het besef bij te brengen dat u al vanuit uzelf effectief communiceert en daarvoor eigenlijk geen training nodig heeft. Daarom ligt het accent in deze training op het afleren van de systeemtaal die door de communicatiewetenschap en professionals is aangeleerd.

Effectieve (media)communicatie in deze veranderende tijden komt alleen tot stand wanneer vanuit het belang van de samenleving wordt gecommuniceerd. Burgers zijn wel klaar met de egopraatjes van bestuurders die alleen vanuit het belang van de eigen reputatie communiceren. Kernbegrippen zijn eerlijkheid en transparantie. Blijf vooral uzelf. Durf de 'strijd' met de journalist aan te gaan, die zich meer en meer gedragen als de hoeders van de oude institutionele machten. Leer hoe u op effectieve wijze kunt weigeren mee te doen aan de mediaspelletjes.

Wat deze training extra bijzonder maakt, is de medewerking aan deze training van filosoof Emanuel Rutten. Menig communicatieprofessional en journalist kijkt weg van de grote maatschappelijke verantwoordelijkheid die zij op hun professionele schouders meedragen, namelijk het feit dat communiceren het scheppen van (maatschappelijke) werkelijkheden behelst. Wie in de publieke ruimte spreekt, schept werkelijkheden. Dit besef is in de communicatie- en mediawereld onder het professionele tapijt geveegd. Zij houden vol slechts 'de feiten' te brengen en uit 'geobjectiveerde kennis' te putten. Emanuel prikt deze illusie door: taal is een maatschappij-scheppende kracht.

Zoals Emanuel Rutten het zegt: "De mens bewoont een talige en geestelijke wereld". Geest en taal zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, omdat het precies de geestkracht van de taal is die ons in contact brengt met de geestelijke dimensie van de werkelijkheid. Woorden doen er dan ook toe en moeten steeds zorgvuldig gekozen worden. Want de woorden die wij kiezen bepalen de geestelijke wereld waarin wij leven. De taal opent een geestelijke ruimte waarin de dingen voor ons pas betekenisvol aanwezig kunnen zijn. Dat wat wij wereld noemen, is dan ook altijd al een door de geest en de taal bemiddelde wereld. En het is precies de magie van de taal waarlangs de beweging van de geest op zinvolle wijze gestalte krijgt. Goed spreken is dan ook altijd geestrijk spreken. Een dergelijk persoonlijk spreken vereist een sterk bewustzijn van maatschappelijke verhoudingen en een vergaande ontvankelijkheid voor wat er in de samenleving speelt.

Door ons passend in te voegen in wat er in de maatschappij gaande is, komen we tot woorden die zielen en zo anderen daadwerkelijk weten te raken. En wie de ziel van de toehoorder weet te bewegen door de woorden in zijn of haar ziel te leggen, brengt nieuwe en meer oorspronkelijkere waardevolle vormen van verbinding tot stand. Zo kan in deze tijd van onzekerheid en verwarring opnieuw gekomen worden tot bezielend beleid en aansprekend leiderschap."

Hoe ziet het programma eruit? In het eerste deel neemt Hans Siepel de deelnemers mee in een analyse van het tijdsgewricht waarin we leven. Wat is de verklaring dat de institutionele wereld en de samenleving uit elkaar zijn gegroeid? Waarom faalt de institutionele communicatie, wat is daarbij de verantwoordelijkheid van de communicatiewetenschap en communicatieprofessionals? Wat vraagt het van organisaties om uit het systeem te gaan communiceren? In het tweede deel neemt Emanuel Rutten de deelnemers mee in de scheppende kracht van de taal en laat hij zien hoe de klassieke retorica ons kan helpen om feiten in een betekenisvolle context te plaatsen, geestrijke gedachten te verbinden met menselijke waarden en daarbij het persoonlijke in het spel te brengen.

In het derde deel worden de deelnemers uitgedaagd aan de hand van een actuele casus om, met de retorische inzichten uit de bijdrage van Emanuel Rutten, uit het systeem te

communiceren. De nadruk ligt daarbij vooral op crisissituaties. De oefeningen worden op camera opgenomen en collectief besproken.

Voor wie is deze inspiratiesessie bedoeld? Voor bestuurders en communicatie-professionals die beseffen dat we in transformerende tijden leven en dat de ervaringswerkelijkheid van burgers leidend moet zijn om tot effectieve communicatie en herstel van het vertrouwen te komen.